



Forsvarstale i lagmannsretten - første dag

Taler

Vidkun Quisling

Dato

6 september 1945

- 1 Høyesteretts dom i saken mot Quisling kan leses på
<http://no.wikisource.org/wiki/Quislingdommen>

- 5 Ærede rett. Jeg vil gjerne, før jeg kommer inn på den egentlige sak, beriktige en
uttalelse fra statsadvokaten. Jeg ønsker ikke at mitt ord ikke skal stå til troende.
Det gjelder spørsmålet om anledningen for meg til å komme vekk fra denne sak,
som ble berørt av forsvareren. Disse forhandlinger med rikspolisjefen som
statsadvokaten hentydet til, de var av meget kortvarig art, og det gjaldt forsåvidt
at minister Lippestad den siste natt hadde vært nede på politikammeret og talt
10 med politimesteren som hadde bedt oss komme der ned om morgenen.
Imidlertid var det på Gimle oppmarsjert en vaktbataljon som jeg hadde bestemt
skulle avvæpnes kl. 10 formiddag. Det var også fra andre hold i hjemmefronten
sendt anmodning til meg om at jeg skulle flytte over til min hytte i Asker, hvor
hjemmefronten ville overta bevoktningen. Det var de ting jeg nevnte for
15 rikspolisjefen.

- Jeg synes forøvrig det var en tarvelig behandling man fikk etter i 5 år å ha stått i
spissen for dette lands styre, at man som en gemen forbryter skulle melde seg på
politistasjonen. Det er min oppfatning av den sak. Det får nå være som det vil.
20 Men at jeg hadde full anledning til å komme vekk fra landet, det er en
kjensgjerning.

- Da jeg siste gang var ute på Skaugum hos Reichskommissar Terboven, sa han at
det var stillet til min disposisjon både fly og undervannsbåt, at jeg var sikret
25 opphold hvor jeg ville treffe gode venner som ville ta seg av meg og under
enhver omstendighet sørge for meg. Jeg takket ham for hans tilbud og sa at jeg
ikke kunne reflektere på det. Jeg hadde alltid vært av den oppfatning at man ikke
skulle rømme fra sine folk. Jeg hadde selv kritisert dem som hadde flyktet fra
sine forpliktelser, og det kunne aldri falle meg inn å gjøre noe lignende. Han sa

han respekterte det standpunkt, og videre samtale bortfalt da om den side av saken. Han sa forøvrig i samme sammenheng at han selv prinsipielt ikke ville la seg sin handlefrihet berøve.

35 Degrelle var også til stede - ikke under samtalen, men han var på Skaugum. Det er det virkelige forhold som jeg synes man iallfall kan yte meg den rett at man ikke betviler.

Likeledes, vil jeg, for at man heller ikke skal betvile det, igjen understreke at jeg ikke har ødelagt et eneste av de dokumenter jeg har hatt i min besittelse. Det var 40 mange jeg visste ville bruke dem mot meg, men jeg har med vilje ikke gjort det. Jeg har ikke gjort det, dels av historisk interesse, og dels fordi jeg vil at saken skal bli belyst, og fordi jeg mener at jeg intet som helst har å skjule i det hele. Hva der er brent av dokumenter i kanselliet og departementet, har jeg intet hatt med å gjøre. Personlig har jeg ikke ødelagt et eneste dokument. De lå i min samling, 45 som de lå da de ble tatt.

Jeg savner forøvrig en rekke dokumenter som jeg gjerne skulle ha sett her, og jeg beklager meget at forholdene har vært slike at jeg ikke selv har kunnet forberede min sak. Man har for eksempel pukket på et memorandum til Lammers som jeg 50 har skrevet i fortvilelse over at Norge dengang holdt på å bli gjort til et tysk protektorat, og søkte å vekke diskusjon om det spørsmål som skulle avlede tanken fra det, mens det virkelige diskusjonsgrunnlag for den fremtidige ordning i Europa forelå trykt i en Europapakt, som det vel ikke skulle ha vært noen vanskelighet å bringe til veie, da den forelå i en rekke eksemplarer, og 55 hvorav det fremgikk ganske tydelig - som jeg muligens senere skal komme tilbake til - den fri stilling som Norge skulle ha i det nye Europa som vi forestillet oss.

Istedet har man gjentatte ganger pukket på dette memorandum, som kanskje 60 ikke engang er sendt og iallfall er skrevet under et fortvilet forsøk på å stanse en tysk aksjon for å gjøre Norge til et tysk protektorat. Jeg har skrevet, jeg kan si dusinvis av lignende utkast, dels av teoretisk art og dels for å avlede tyske forsøk på å bringe Norge i en avhengighetsstilling til Tyskland, som jeg ikke kunne være med på.

65 Når det gjelder denne alminnelige sak, har jeg under de forhold jeg lever under, ikke hatt noen anledning til å forberede noe foredrag eller gå større gjennom tingene. - Jeg vil bare, til å begynne med, fremheve at når man taler om «gåten

70 Quisling», så star det for meg som problemet har en helt annen karakter, nemlig gåten: det norske folk. At jeg som i 40 år har gått inn for mitt land med en slik brennende kjærlighet som jeg har gjort, og i 15 år har ofret alt for mitt land, at jeg skal sitte her som landssviker, det er for meg en gåte at det norske folk kan være slik beskaften!

75

Jeg er meg ikke bevisst å ha gjort noe galt mot det norskefolk. Jeg er meg bevisst å ha hindret det norske folk og Norden fra å bli krigsskueplass - nettopp det som jeg anklages for - og hindret at her ble borgerkrig, jeg har søkt å bøte på
80 invasjonens og okkupasjonens ulykker over det norske folk. Det er det jeg har gjort og strevet med i 5 år, natt og dag. Jeg har i de siste 15 år ikke ført noe personlig liv, bare kjempet for mitt folk, det kan enhver bevitne som har stått meg nær.

85

Å tilskrive meg maktsyke og andre lignende egenskaper, det kan man jo gjerne gjøre, det gjør ingen virkning på meg, det kan gjøre virkning på det brede publikum. Det er andre motiver som har drevet meg hele mitt liv fra jeg ble et bevisst menneske.

90

Jeg er vokset opp i en trang fjelldal som den gang ennå var et vilt landskap og hvor det bodde kanskje til dels ville folkeferd. Jeg er vokset opp mellom vikinggraver, mellom bibelhistorie og saga. Jeg tilhørte en gammel slekt og jeg
95 ble alltid innprentet ættestoltheten og ættesagaen og forpliktelsene like overfor mitt folk. Bjørnson og Ibsen er av den samme slekt som jeg, - det er iallfall ikke skyllevann i mine årer. Navnet Quisling er heller ikke noe utenlandsk navn, det er et gammelt nordisk navn og betyr den som er en sidegren av kongeretten. Q er heller ikke en utenlandsk, latinsk bokstav, men en eldgammel vernerune. - Jeg
100 sier ikke dette for å fremheve noe vedrørende meg selv. - Jeg er vokset opp under disse forhold og festet en kjærlighet til mitt land som er nesten ubeskrivelig. Da jeg som 7 års gammel gutt ble sendt til byen på skole, ble jeg syk av kjærlighet til hjembygden. Bare jeg kjente gjødsellukten, bare jeg hørte en hane gale, var hjemlengselen så sterk hos meg at jeg kunne ikke sitte stille. - Jeg er vokset opp i
105 et lærd hjem. Min far var prest, men han var mer vitenskapsmann enn prest, han var historiker og språkmann. Jeg ble tidlig holdt til historie. Jeg leste alt hva jeg kunne komme over av sagaer, av Norgeshistorie og verdenshistorie. Alle mine

110 sparepenger gikk til bøker. Jeg var kanskje en ensom gutt, og jeg var ensom fordi jeg fant aldri det som jeg var villig til å gi andre i vennskapet, nemlig alt.

Siden man er begynt å psykoanalysere folk vil jeg nevne et tilfelle fra da jeg var skolegutt, hvor jeg hadde en god venn som forrådte meg, og jeg slo ham så å si fordervet fordi han hadde forrådt vårt vennskap. Jeg har jo truffet venner i livet
115 og enkelte både trofaste og gode som har vitnet også her, men med unntagelse av min hustru har det aldri vært noen som har vært villig til å gjøre det som jeg har vært villig til å gjøre, nemlig å late mitt liv for mine venner. Derfor har jeg vært en ensom mann, og av ingen annen grunn.

120 Jeg gikk på skolen og jeg ble satt i annen klasse med en gang. Det var i en byskole. Jeg snakket mitt bygdemål og ble kuset og hånet på alle mulige måter. Jeg var den siste gutt i klassen, men jeg tok meg fort opp og innen mange måneder var jeg den første, siden var jeg alltid det. Men jeg var ikke noe skolelys
125 av den alminnelige puggetype, for det som var skolefag, var det minste for meg, det spilte ikke noen rolle for meg. Det som jeg higet etter, lå utenfor skolens fag, og det slukte jeg med en umettelig kunnskapstørst.

130 Slik gikk det da fremover. Jeg kom senere tilbake igjen til Telemark, jeg kom til Skiens lærde skole. Mine interesser skiftet fra det ene til det annet, og i gymnaset var det da matematikken som fanget meg mest. - Når jeg nå først skal forklare om meg selv, og ikke tale om det som jeg mener er det norske folks gåte, men om det som er min egen gåte, så må jeg også få lov til å si litt om meg selv. - Som
135 ganske ung gutt oppdaget jeg den høyere matematikk og formet den ut på egen hånd, utenom skolen. Jeg leste på egen hånd Abels samlede verker som gymnasiast, og min matematikklærer var bedrøvet da jeg valgte å bli offiser.

Jeg valgte å bli offiser under inntrykket av min historiske lesning og under
140 inntrykket av unionsoppløsningen med Sverige. Jeg var med i hele den tiden, ennå ikke som noen bevisst mann, men som en nasjonalsinnet ung gutt som var gjennomsyret av kjærligheten til land og folk og villig til å ofre livet for det. - Så ble jeg kadett i 1905. Jeg gikk på krigsskolen, jeg lærte de fag som der var de alminnelige. Ekserserøvelser og slike ting interesserte meg ikke større, det som
145 interesserte meg var krigskunsten, det var strategien og krigshistorien. Jeg slukte også der alt hva jeg kunne komme over. Jeg slukte hele Generalstabens bibliotek

og satte meg inn i det, og jeg tror virkelig at jeg allerede som ung offiser var en fagmann på det område. Jeg gjennomgikk Høyskolen, og, jeg sier det ikke for å
150 skryte av meg selv, men for å nevne disse tingene, jeg fikk den beste karakter som noensinne er gitt på Høyskolen så lenge Høyskolen hadde vært i hundre år. - Jeg fikk innstilling til Kongen, som den eneste som det hadde fått.

Så kom jeg i Generalstabten og arbeidet der. Holtfodt tok meg til seg som sin
155 spesielle medarbeider, og jeg utarbeidet som ganske ung offiser den hærordningen som skulle gjelde under nøytralitetsvernet. Jeg utarbeidet den dengang slik at vi skulle fått en oppsetning på 12 divisjoner og 200 000 mann som vi her i Norge skulle sette opp, og som var fullt tilstrekkelig til at vi under de daværende forhold kunne avvist ethvert angrep. Når vi var på reiser brukte
160 Holtfodt meg som den som spurte eller eksaminerte de eldre offiserer om situasjonen.

Man har snakket om de svære vinregningene på Gimle. Storparten av dette er gaver til frontkjemperne, det meste av det andre er vel ikke drukket opp heller,
165 og stort av det har vel ikke jeg drukket opp. Jeg har aldri røykt i mitt liv, og jeg smakte ikke vin før jeg var mange og tyve år, ikke kaffe engang før jeg var mange og tyve. Jeg levet som en asket. Når jeg var ute på utmarsj med mine soldater, hadde jeg en pose med nøtter i min sadelveske, jeg drakk den melk som soldatene fikk utlevert som rasjon, det var det jeg levet på. Jeg la ikke i ovnen om
170 vinteren for å herde meg selv. Slik levde jeg som ung mann. Sto opp kl. 5 og arbeidet på den måte for å dyktiggjøre meg for min stilling som offiser og for å tjene mitt land som offiser. - Ennå var det ikke demret for min bevissthet hva det betydde, jeg så på en offisers gjerning som en militær gjerning og i grunnen ikke noe annet. Men en dag demret det for meg, og omsider sto det helt klart for
175 meg at det være offiser, det er i grunnen bare en del av det å være med i samfunnsmaskineriet, i folkets liv. Vi skulle være de som fremfor noen representerte den nasjonale tanke, som representerte folkets liv, den skulle vi ta vare på. Jeg begynte å forstå hva det var å styre et folk, styre et folks skjebne. Hva et folk var for noe begynte å stå klart for meg.

180 Jeg søkte å passe min stilling inn i dette, å være med og lede folket. Man har talt om min ærgjerrighet, min maktsyke. Den har jeg ikke, den eier jeg ikke, har aldri eiet den, jeg har bare ønsket å gjøre min plikt på min plass, enten den er stor eller liten. - Jeg husker så godt et tilfelle - det gjelder en tysker, man får unnskylde det,
185 jeg har ikke holdt tyskerne høyere enn andre folk, jeg for min del - men det var

tilfeldigvis en tysker. Jeg var som ganske ung løytnant batterisjef oppe i Nord-Norge. Det var de beste soldater jeg noensinne har hatt, disse som ble tatt ut - til de nye bergbatterier, de ekserserte i hele sin fritid, og dit opp ble det da sendt en konstruktør fra Krupp for å overlevere disse maskinene. Han lærte disse soldatene å åpne og lukke mekanismen etter scientific management, så hurtig som mulig på den mest effektive måte. Så talte disse soldatene om dette, at det var da et kjedelig arbeid - som de forøvrig senere begynte å bli interessert i - og så sa tyskeren: Für das Vaterland. - Dette arbeidet gjør dere for fedrelandet. Og det preget jeg alltid inn i mine folk, at enten vi sto på den store eller lille plass i samfunnet, så arbeidet vi for vårt folk, og at den som sto på en liten plass, han hadde en like stor oppgave som den som sto på den øverste plass, ja han hadde kanskje en større oppgave, for han kom i berøring med de levende og virkelige forhold, han levde ikke oppe i skyene.

Slik gikk utviklingen for meg. - Så ble jeg tilbudt å komme til China. Jeg vet ikke hva det egentlig innebar, jeg ble tilbudt å være instruktør i den daværende keiserlige kinesiske armé, tilbudt en høy rang etter min unge alder. Og jeg lærte meg kinesisk, jeg kastet bort, om man så kan si, en masse tid på det å lære meg kinesisk. Imidlertid kom den kinesiske revolusjon og avbrøt det. Så var det den skikk i Generalstaben, som var meget god, at vi unge offiserer når vi kom inn der, fikk tildelt et land som vi skulle sette oss inn i og studere. Og det gjorde da disse unge mennesker mer eller mindre grundig. Det var forøvrig, det vil jeg nevne, en god ånd blant offiserene fra den tiden. Det var en æresfølelse blant dem, å være offiser, det forpliktet, man var ikke ute etter sivilt arbeid og å tjene penger, men man skulle gjøre sitt arbeid i sitt fag, - det begynte å ryke overende i årene umiddelbart før verdenskrigen.

Jeg fikk tildelt Russland, og jeg leste alt, studerte alt som jeg kunne komme over om Russland. Jeg lærte meg det russiske språk på egen hånd. Etterhånden syntes jeg på en måte jeg var blitt ferdig med Generalstaben, det ble for meg papir, papir og papir, alt sammen, og ikke noe kjøtt og blod i det hele. Så søkte jeg om å bli militærattaché i Russland i 1917. Det trakk en tid ut før jeg kom avsted på grunn av borgerkrigen og revolusjonen i Finland, men omsider fikk jeg lov til å reise gjennom østfronten over Tyskland. Jeg reiste gjennom østfronten til Russland, og så kom jeg da midt opp i den russiske revolusjon, så den i dens utvikling. Den alminnelige mening i Russland da var at dette var et helt forbigående fenomen som ville være ferdig i løpet av ganske kort tid. Jeg hadde en ganske annen oppfatning av situasjonen. Jeg så på dette som en fase i den

store verdenskrise som vi var kommet inn i, en krise som begynte med den russisk-japanske krig i 1904-1905 da Russland ble kastet tilbake mot Europa, og som fortsatte i verdenskrigen og vil fortsette i decennier fremover og være ledsaget av svære indre og ytre omveltninger.

230

Jeg reiste meget om i Russland også i den tiden. Jeg var ved frontene, jeg var attachert Trotzky. Som et kuriosum kan jeg vel kanskje også nevne at under en av de avgjørende kamper på østfronten spurte Trotzky meg om situasjonen, det var ved Kasan, hvor den hvite nordarméen og den hvite østarméen holdt på å forene seg og slå bolsjevikene, han spurte meg om situasjonen der og om hva jeg mente de burde gjøre. Så holdt jeg et foredrag for Trotzky, og det gjorde et så sterkt inntrykk på ham at han ville ha meg til sin stabssjef, han ville ha meg til å være med på østfronten. Det ville nå ikke jeg innlate meg på.

235

240

Men det var en annen tanke som opptok meg meget sterkt og som jeg hadde sett i Russland. Russland er et nordisk land. Ordet russer er det samme ord som nordmann. De opprinnelige russere var nordgermanere. Når man går der nede ved Dnjeprs nedre løp er det f.eks. norske navn på fossefall, - et navn som vi har i Telemark, «Ulefoss», finner man som er russisk navn på et stryk nede ved Dnjepr. Russland er grunnlagt av nordmenn og har gjennomgått en skiftende utvikling. Det var etter min oppfatning det nordiske moderlandet, men de nordiske folkene som var der, hadde ikke kunnet klare å styre dette mektige land og de var bukket under. Storparten av det russiske aristokrati var av norsk og nordisk skandinavisk blod.

245

250

For meg sto det som en stor oppgave at Russland skulle gjenreises som et nordisk land. Og så så jeg på den annen side hva bolsjevismen var for noe. Det var en berettiget opprørsbevegelse av folk som var holdt nede i en uverdigg tilstand, folk som var utnyttet for deres øyemed. Men motstandskraften var ikke stor det første år. Jeg så hvorledes det en gang på østfronten lå 32 tyske divisjoner. Det hadde ikke vært noen vanskelighet for dem å rykke inn i Russland og besette hele Russland og vinne hele verdenskrigen. Dette var en tanke som opptok meg veldig sterkt, men jeg kunne ikke som norsk offiser ta meg videre av det. Jeg talte meget om det med tidligere minister Prytz som dengang var chargé d' affairs, og med andre ved legasjonen. Jeg reiste selv til østfronten, jeg reiste hele veien fra Petrograd og Moskva til østfronten, og jeg traff ikke mer enn en enslig patrulje på hele veien, det var alt hva man så av røde tropper, det var ingenting. Og det russiske folk ventet på befrielsen, de ventet på

255

260

265 at det igjen skulle komme orden i landet deres. Dette opptok meg meget sterkt, og jeg så også hvorledes bolsjevikene i grunnen var besjelet av god vilje til å begynne med.

Terror f.eks. var ikke noe som de begynte med, bolsjevikene begynte ikke med terror før de selv ble utsatt for mordattentater og da slo de riktignok voldsomt til.

Alt dette fikk jeg - om ikke så grundig - så iallfall et ganske godt kjennskap til i de første årene vi var der, og i 1919 reiste vi da fra Russland, idet vi måtte bryte forbindelsen med Sovjetunionen - vi reiste som de siste fra Russland. Vi hadde da representert en rekke andre land, og jeg hadde også i denne forbindelse opplevd en rekke ganske merkelige ting som vel ligger utenfor denne sak. Jeg hadde opplevd hvorledes de engelske og de franske stiftet en sammensvergelse for å styrte bolsjevikregjeringen. Jeg var ikke innblandet i det, men jeg var selv på det mest personlige kommet bort i sakene og forskjellige sådanne episoder og ting som man nødvendigvis måtte oppleve under en så veldig omveltning.

Jeg kom tilbake til Norge og skulle gjøre tjeneste i Generalstaben igjen, men jeg ble meget snart beordret til Helsingfors som militærattaché og legasjonssekretær, og var da samtidig stedfortreder for Urbye når han var borte. I denne tid hadde jeg også de russiske sakene, forsåvidt som vi bestyrte dem i Helsingfors. Jeg fortsatte da mitt kjennskap til de russiske forhold og utdypet det, og da Russland holdt på å falle i 1919 var det tale om at jeg skulle reise over der og overta.

I slutten av 1920 vendte jeg tilbake til Norge, og jeg mente for godt. Jeg hadde tenkt å etablere meg her, og hadde tenkt å begynne mitt arbeid igjen i Generalstaben, da jeg plutselig fikk anmodning fra Fridtjof Nansen om å overta ledelsen av hjelpearbeidet i Russland. Jeg hadde allerede hjulpet Nansen med hjemsendelsen av krigsfangene fra Russland. Det var 2 mill. krigsfanger som skulle sendes hjem fra Russland etter den første verdenskrig, og Nansen var høykommissær for dette arbeid. Jeg hjalp ham da under utøvelsen av denne virksomhet. Det er mulig det var minister Urbye som anbefalte meg til dr. Nansen, det betviler jeg ikke, men jeg kjente som sagt også Nansen fra det arbeidet der.

300

Jeg kom da i begynnelsen av 1922 til Russland igjen, jeg kom til Petrograd, det var en islagt by, Moskva likeledes, og så dro jeg ut alene i hungerdistriktene. Jeg

forlot mitt land, jeg reiste fra mitt arbeid, jeg reiste med den visse død for øye, og
305 jeg reiste utelukkende besjelet av det å hjelpe mennesker som var i nød. Man kan
si noe annet, om man vil, men det var en tanke som besjelet meg, likesom det
alltid har vært et motiv for meg å gjøre det som man kan si er Guds vilje med en,
å gjøre det så godt som en kan mot sine medmennesker. Noen andre motiver
har jeg ikke kjent her i livet, og det har jeg levd etter - man kan si hva man vil. Jeg
310 reiste til Russland. En nordmann, konsul Koepcke, kom nettopp fra de
distriktene og han sa, at «hvis De var min bror, ville jeg forby Dem å reise, De
kommer aldri levende fra det». Jeg reiste allikevel derinn. Jeg sier - det kan ta seg
ut som skryt, men jeg skildrer forholdene som de virkelig var og er - det var
ingen i regjeringkretser i Moskva som visste, hvorledes det den gang så ut i
315 hungerdistriktene. Jeg var ikke bare den første europeer, men jeg var virkelig den
første derfra som undersøkte hvorledes det så ut der.

I 3 måneder reiste jeg rundt i de strøkene blant de hungrende, og jeg levde som
en hund, full av utøy, sultet, gikk gjennom brakkene, kolerabrakkene,
320 pestbrakkene, koppebrakkene og noterte hvorledes det virkelig var og sendte
rapporter til Nansen om forholdene. Og da fikk jeg for første gang merke
verdens ondskap, for mens jeg holdt på med dette arbeid, kom det en forestilling
fra den polske regjering om å hjemkalle meg, fordi jeg leverte den mat jeg fikk til
den røde armé. Nå kunne jeg heldigvis bevise at det var ikke kommet en
325 matsmule til vår hjelpeaksjon, da denne henvendelse skjedde, og det resulterte i
at den polske minister i Russland ble kalt tilbake og to embetsmenn i
utenriksdepartementet ble fjernet. Men den behandling jeg der fikk, er den
samme som jeg gjentatte ganger har vært utsatt for i mitt bevegde liv.

Jeg gikk inn for å hjelpe de hungrende. Det var slik at dr. Nansen sluttet en
avtale med sovjetregjeringen, og inn under denne alminnelige avtalen gikk
forskjellige foreninger, forskjellige velgjørende selskaper, og senere kom den
store amerikanske hjelpeaksjonen under president Hoover til, og det ble en stor
og omfattende organisasjon som hjalp millioner av mennesker. Jeg vil påstå at
335 jeg satte meg inn der på den mest uegennyttige og uselviske måte, og at jeg har
reddet - hvor mange mennesker det kan jeg ikke si, men at det går opp i
hundretusener, det er nå iallfall tilfelle.

Og man taler om jødene Hvor mange jøder har jeg ikke reddet livet på der borte.
340 Jeg så også hvorledes jødene selv opptrådte. De lot med koldt blod sine
medkristne sulte til døde, det var ikke tale om for jødene å hjelpe noen andre, vi

måtte tvinge dem, og sovjetregjeringen måtte tvinge dem til å dele ut sine rasjoner jevnt over det hele. Det er ikke for å si noe vondt om jødene, de hadde gjennomgått forferdelige lidelser som skyldtes såvel den røde arme som befolkningen som hadde massakrert dem i veldig omfang. Bare i det strøket jeg var, var det 200 000 jøder som ble drept, og jødiske barn streifet omkring på alle veier. Jeg arbeidet meget godt sammen med de to største jødiske verdensorganisasjoner, og jeg fikk også takkeskrivelser fra de jødiske verdensorganisasjoner. Iallfall gjorde jeg ingen forskjell på jødene og på de andre.

Under dette arbeid lærte jeg Russland på det nøyeste å kjenne, jeg fikk et innblikk bak kulissene som jeg tror neppe noen annen européer fikk, etter at de først hadde sett på meg med stor mistanke. Jeg til og med holdt på å bli arrestert som spion, da jeg sendte rapportene om havner o.s.v. i Russland, men så fattet de etterhånden den største tillit til meg, fordi de så at jeg arbeidet utelukkende på å hjelpe og lindre det jeg kunne. De talte åpent med meg, og jeg lærte alle deres planer å kjenne, de la ikke skjul på, hvorledes det var, det var i den første revolusjonsrus. Så skulle det være verdensrevolusjon, hovedstaden skulle flyttes til Berlin, det var allerede så å si bestemt under stormen mot Warszawa, men siden var alt dette ebbet av. Og under trykket av denne veldige hungersnød, som jo traff de rikeste deler av Russland, Russlands kornkamre, både Volga, Nord-Kaukasia og Ukraina, satte det inn en ny politikk, som kaltes den ny-økonomiske politikk. Det var til en viss grad en oppmuntring av spekulantene, men det var også, kan man si, et liberalistisk system. En kjøpmann den gang i Russland hadde faktisk større frihet enn en kjøpmann i Norge til å etablere sin forretning, og det var ganske forbausende å se hvorledes livet i Russland i løpet av kort tid blomstret opp og hvorledes det begynte å bli trivsel og orden over det hele. Og da jeg, etter 2 års forløp reiste gjennom hungerdistriktene, var det blomstrende marker, og de verste følgene var allerede overvunnet.

Det er klart at dette måtte påvirke meg. Når jeg tenker på de redsler som jeg var vitne til i den første tid, henrettelser som jo alltid vil gjøre sitt inntrykk. Når man hadde vært i et selskap, hvor 4-500 var til stede, og man var den eneste som slapp levende fra det hele, og når man den neste dag, når man skulle gå på besøk til vedkommende, hørte at de var borte - alt sådant måtte jo gjøre inntrykk på en ung mann.

Nå så jeg andre forhold. Jeg så hvorledes livet blomstret opp, hvorledes friheten

385 vendte tilbake, hvorledes godviljen var der, hvorledes viljen til å ta fatt var over hele Russland, hvorledes friheten var der i de nasjonale republikker som tidligere hadde vært undertrykket, hvorledes man i Ukraina og i de kaukasiske stater fikk lov til å skrive og tale sitt eget språk, som de ikke hadde fått lov til i tsartiden, i det hele tatt tegnet det seg som en lys og stor fremtid for Russland.

390 Man forsøker - jeg mener ikke av ond vilje men av ubekjentskap til forholdene - å si at min oppfatning har skiftet. Det er klart at den måtte skifte delvis under slike forhold, men bak dette var der krefter som fremdeles arbeidet. Det var på den ene side de russiske og nasjonale kreftene som ville at Russland skulle være nok i seg selv, og det var de internasjonale krefter som strebte etter verdensrevolusjonen, og som i første rekke ble ledet av Trozky, og som våre hjemlige arbeiderledere falt som offer for. Det var en stor kamp mellom disse, på 395 den ene side Stalin, på den annen side Trozky og hans tilhengere, og Stalin ble nødt til å gjøre konsesjoner til det annet parti for å holde seg ved makten, og han gjorde det i ganske kraftig utstrekning også.

400 Men de som drev verket, det var den annen sort, den annen klikk, de som behersket Komintern, de som derigjennom også behersket Det norske Arbeiderpartis ledelse og det kommunistiske parti. Det norske Arbeiderparti sto som et ledd i Komintern som var en internasjonal revolusjonscentral, hvor de var forpliktet til ubetinget lydighet. Jeg tilbrakte også noen år ute i Europa, på Balkan, i Donaulandene, i Frankrike, 405 hvor jeg hadde føling med de samme problemer. Og så kom jeg til Kaukasia og igjen i direkte kontakt med de russiske forhold.

Under de samtaler jeg hadde med regjeringkretser og med andre folk så vel i Kaukasia som i Moskva, ble jeg helt klar over mange av de norske 410 arbeiderlederes spill. De fortalte meg ganske åpenlyst og med kynisk forakt om hvorledes de brukte dem som brikker i sitt arbeid. De fortalte om opprettelsen av det mellomeuropeiske byrå i Berlin, de fortalte at det skulle opprettes en skandinavisk føderativ sovjetrepublikk, de fortalte at de to stedene som først skulle tas, var Spania og Skandinavia, hvis ikke Tyskland forinnen falt. De 415 fortalte meg i det hele tatt om alle sine planer. Vi satt ofte om aftenen og diskuterte disse tingene, og de la etter den kommunistisk-marxistiske teori ikke noe skjul på sin hensikt - enten det var fordi de hadde tillit til meg eller ikke. England sto som hovedfienden, og når jeg talte med disse kaukasiske regjeringkretser - jeg hadde jo studert disse spørsmål, jeg fortalte dem om veiene

til India, jeg fortalte dem om passene der, om felttogene som hadde gått til India - så sa de: «når vi går mot India, må du komme og være med oss.» Det var innstillingen den gang.

425 Og mer og mer grep den om seg den lære som de hadde erfart fra sin egen revolusjon, nemlig at den ikke kunne komme uten gjennom en krig. Revolusjonen i Russland, bolsjevikerevolusjonen i Russland hadde ikke kunnet komme uten den første verdenskrig, og deres lære, deres dogmer var at verdensrevolusjonen kunne ikke komme uten det som de kalte den
430 imperialistiske krig. Den imperialistiske krig skulle etter deres mening utløses av seg selv, på grunnlag av det kapitalistisk-liberalistiske system, komme mellom Amerika og Japan, komme mellom Tyskland og England, hvor da Russland skulle avvente sin chance.

435 Og i denne tiden fremover mot 1930-årene var det England var hovedfienden. De arbeidet sammen med Tyskland hadde sine flyfabrikker og andre ting i Russland, de arbeidet sammen med bolsjevikene i betydelig utstrekning. Det er derfor jeg «Russland og vi» skriver om dette at vi skulle stå sammen med England og forsøke å rive Tyskland vekk fra det ødeleggende samarbeid med
440 bolsjevikene. Man må huske på at tidene har skiftet

Så begynte konflikten i Østen, og det var oppspillet til det som de kalte den imperialistiske krig. Og jeg gjentar det som jeg nevnte ganske kort tidligere, at det er ingen som har analysert den internasjonale situasjonen så skarpt og riktig
445 som de marxistiske teoretikerne. De har virkelig hatt forstand på tingene, og mangen gang har jeg sagt til tyskerne her, at dere er amatører, dere er diletanter. Jeg så, hvorledes bolsjevikene gjennomførte sin revolusjon i Ukraina og i de kaukasiske stater, hvor de hadde 3-4000 medlemmer. I hele Russland hadde de 10 000 medlemmer i det kommunistiske parti, da de gjennomførte sin
450 kommunisterevolusjon. Og her lå tyskerne og krysset på den måten som de gjorde, spilte ut den ene mot den annen, og det samme i Europa, mens bolsjevikene gikk frem med system, målbevisst, og organiserte det hele, organiserte Sovjetunionen som på mange måter er en mønsterorganisasjon for hvorledes man skal forene de nasjonale og storromskreftene.

455 Tyskerne var diletanter i politikk og bolsjevikene var mestre. De ble også mestre i krigskunst til slutt, de anvendte de rette grunnregler for krigskunst, mens tyskerne lå og spredte sine krefter over halve Europa. Den sannhet har jeg sagt

460 tyskerne mange ganger, også de øverste blant dem. De hante bolsjevikene for at
de ikke hadde like hester i en eskadron. Det var bolsjevikene det samme, enten
de var ragget eller borket eller brune, bare det at de kunne holde ut. De kjørte
med sine tog, akkurat som vi kjører med sporvogn og trikker, og de kunne
465 derved ha en transportevne som var så mange ganger større enn de andres, som
skulle holde seg til bestemte tekniske ting.

Jeg lærte på denne måten etterhånden hele den bolsjevikiske - ikke bare teori, jeg
lærte deres mål, og det var for meg en fullstendig klar sak, det var a. b. c. for meg
alt dette, mens jeg holdt på med alle disse ting og med arbeidet for England - i 3
470 år ivaretok jeg de britiske interessene i Russland - og på den måten fikk jeg også
et ganske godt innblikk i forholdene. Jeg lærte engelsk arbeidsmåte å kjenne, og
jeg har ikke noe annet enn godt å si om engelskmennene. De var alltid gentile i
sin opptreden i enhver henseende. Det sier jeg ikke, fordi England nå er
seierherre, men fordi det har vært min oppriktige mening om de engelske folk i
475 deres administrasjon og opptreden. Spesielt var det én ting som jeg heftet meg
ved hos engelskmennene, og det var den store ærefrykt som de hadde for sine
graver, for sine heltegraver, det var en pietet og omsorgsfullhet jeg iakttok, hvor
det var noen falne engelskmenn begravet. Og ellers også på andre måter måtte
man sette dem høyt i deres innstilling til problemene.

480 Men det viktigste for meg iallfall var det, at jeg på denne måten fikk et øket
kjennskap til de russiske forhold. Jeg levde i 2 år i Armenia og i Kaukasia, jeg
levde der hvor Paradiset etter sagnet skulle ha ligget. Jeg så disse gamle
bygninger, og det kunne ikke være uten virkning på meg med min religiøse
485 innstilling, min religiøse sans. Og under inntrykket av alt dette, som jeg der
opplevde, så utviklet dette om folkenes styrke seg til et ledd i noe enda høyere,
og jeg begynte å se det hele i en sammenheng, jeg begynte å se på det på den
måten at det å styre folkene, det som er folkenes skjebne, det er den høyeres
viljeutfoldelse i verdenshistorien. Man kan legge i det, hva man vil, det er iallfall
490 for meg ikke bare et dogme, men det har vært et hovedmotiv i mitt virke. Og jeg
så det slik at det er forbi med den gamle tid, da man skal oppleve et Paradis på
den annen side i skyene. Det som det gjelder om, det er å skape et Guds rike på
jorden, og det er vår oppgave her, hver på vår måte, å bidra til det, og da først og
fremst i sitt eget folk.

495 Og jeg formet ut dette i en lære på et vitenskapelig grunnlag, - også mange andre
ting og utlegninger - og jeg spredte det ut over Russland, og jeg fikk mange
tilhengere ut over hele Russland - jeg hadde jo der en stor organisasjon intakt fra

hjelpeorganisasjonens tid.

500

Men denne tanken om Norges skjebne, den fylte meg mer og mer, jeg ble mer og mer urolig for hva det kunne hende. Jeg visste at krigen kom med sikkerhet, verdenskrigen kommer med sikkerhet, og jeg visste at Norge ble viklet inn i denne krig, jeg viste at Norge var et av de første objekter for den kommunistiske verdensrevolusjon. Jeg så hvorledes de i Russland begynte å svinge om, hvorledes de kollektiviserte bøndene for å danne grunnlag for den røde armé, som hadde bestatt av 562 000 mann. Så begynte det plutselig å stige. De tvang bøndene sammen i sambruk for å bringe mat til den røde armé. Den røde armé holdt på å gjøre oppstand. De begynte med tilsidesettelse av folkets sosiale krav å utbygge tung-industrien for å skape grunnlag for krigsindustrien uten hensyn, og de øket i raskt omfang sine krigsrustninger med henblikk på den kommende verdenskrig som de med sikkerhet regnet med skulle komme. Det var et absolutt dogme hos dem at den imperialistiske krig, som skulle vendes om til verdensrevolusjon, ville komme.

515

Og Trotzky hadde fortalt meg at planen allerede i 1918 var å ta Skandinavia, da de var i Finland, men det ble altså stoppet, og jeg fant selv i Russland, i forarbeidene til forfatningen for den karelske kommune, et utkast til forfatning for den skandinaviske føderative sovjetrepublikk, hvor det står med tydelige ord, at den østkarelske republikk var grunnlaget for den skandinaviske føderative sovjetrepublikk som skulle grunnlegges, og som hadde den største betydning, uavhengig av verdensrevolusjonen ellers.

525

Jeg så disse folkene som opptrådte mot meg, Friis og Scheflo, betalte bolsjevikagenter begge to - Tranmæl vet jeg ikke noe om - men Scheflo og Friis var begge medlemmer av kommunistenes eksekutivkomité, jeg har truffet dem begge to. Jeg har mange ganger vært og snakket med Friis, da han bodde i Nürnberggaten (?) Det interesserte meg å snakke med de folkene om de russiske problemer. Jeg har mange ganger talt med Scheflo i Moskva, jeg tror sogar han var gjest hos minister Urbye - ikke fordi de ikke var bra folk på sin måte, jeg satte Scheflo meget høyt.

530

Og så kom de to og fortalte at jeg skulle inn i Generalstaben for å spionere for dem. De som kjenner arbeidsforholdene i Generalstaben og kjenner min stilling, må si seg selv at det kunne ikke skje, det var helt utelukket. Når jeg var gått ut av Generalstaben, kunne jeg ikke komme tilbake der uten å tvinge meg forbi andre,

535

og det ville jeg på ingen som helst måte, jeg hadde ingen, absolutt ingen interesse av det.

540 Hva jeg talte med dem om, var om forskjellige slike ting, og med Tranmæl talte jeg om dette som lagmannen gjorde bemerkning til, om oppmarsj og slike ting. Jeg hadde en alminnelig løs samtale med ham, det er eneste gang jeg har talt med Tranmæl, men med Scheflo og Friis har jeg snakket mange ganger. Så smører de dette sammen i 1932 som et angrep mot meg. Og mange av dem som har sittet i 545 regjering i Norge har vært betalte bolsjevikagenter, som det lå beviser for, og de beviser - det var ikke bare det som ble skaffet i Moskva, det ble også skaffet av det svenske politi og det britiske etterretningsvesen, men de løy seg fra det, og Stortinget tok ikke noe hensyn til det.

550

Lagmannen: Jeg tror ikke det er verdt å gå for meget inn på dette.

Quisling: Nei, jeg skal ikke gjøre det.

555

Lagmannen: Jeg henstiller til Dem ikke å bruke så sterke ord. Jeg vil ikke hindre Dem i Deres utvikling, men jeg antar at De forstår selv...

560 Quisling: Jeg skal være forsiktig med det. Men det har for meg vært et meget sterkt motiv, når det gjelder disse ting, å kunne altså se dette og vite dette. Og når jeg har sett og hørt om dette, at vi skulle avstå Nord-Norge som egen sovjetrepublikk mot å få finansiell og militær støtte fra Russland, da kunne det ikke annet enn virke sterkt på meg. Det er jo blitt vist meg av selv høye 565 bolsjevikfunksjonærer og blitt meddelt også av det svenske politi.

På den måten klarte ikke jeg for min del lenger å bli i Russland. Jeg hadde stor posisjon i Russland, jeg kunne, hvis man skulle dømme etter maktsyken, fått tilfredsstillende den i meget stort omfang i Russland. Det var neppe den stilling som jeg ikke kunne oppnådd i Russland, og jeg kan si så meget at jeg tror

570 Nansen kunne blitt president i Russland, hvis han hadde villet.

Jeg ville imidlertid tilbake til Norge, jeg kunne ikke sitte rolig og se på dette, og jeg reiste tilbake til Norge, fylt av en eneste tanke, nemlig å gjøre hva jeg kunne for mitt fedreland og hindre det fra å bli revet med i denne malstrømmen som jeg visste var der. Og det var ikke noen fantasterier, det var ikke så at min 575 mentale tilstand var i uorden, det var for meg den fullkomne a.b.c.

Så skrev jeg på oppfordring denne boken «Russland og vi», hvor jeg ga uttrykk for det som jeg mente var det riktige syn på tingene den gang, at England som da
580 var i faresonen og Skandinavia som var i faresonen, de måtte slutte seg sammen og de måtte se å få Tyskland ut av samarbeidet med bolsjevismen og se å få stagget den kommunistiske internasjonale retning i Russland. Og de måtte se å hjelpe til å bygge opp et nytt Russland som lå der ferdig til å bygges opp. Det var min ide. Og jeg pekte også på det man måtte gjøre innenlands, man måtte
585 forsone arbeid og kapital, komme vekk fra dette at det var pengene som satt i høysetet, at det var forbruket som skulle være det bestemmende og ikke pengenes rentabilitet, og det var meget enkelt å sette i verk. Det var det som det gikk ut på. På grunnlag av den boken rykket de til angrep på meg fra arbeiderpartihold og kom med alle slags beskyldninger.

590 Samtidig trakk de opp denne historien på Menstad. Det var ikke noe isolert norsk fenomen. Menstad var et skandinavisk fenomen, det hang sammen med Ådalsopptøyene i Sverige og var bestemt til å bre seg ut over hele Norge. De telegraferte den gang fra Moskva, som ga ordre fra Komintern om at det skulle
595 bre seg videre ut over hele Norge. Det som jeg gjorde, var å sende militær til Gråtenmoen for å beskytte de magasiner som lå der, samtidig som jeg sendte krigsskip oppover, og derved stoppet jeg den affæren i fødselen. Det var meget farlig. Det var den gang store arbeidskonflikter i Norge. Det var en stor lockout, som skapte bitterhet hos arbeiderne. Det var vel ikke så rettferdig fra
600 arbeidsgivernes side. Iallfall hersket det stor bitterhet. Dette var et nytt grunnlag for angrep på meg.

Så var det den gang spørsmålet om forsvaret, som det jo her er gitt en mer eller mindre sakkyndig eller usakkyndig fremstilling av. Det virkelige forhold er jo
605 det at da vi tiltrådte, forelå det en proposisjon fra regjeringen Mowinckel, nr. 57, på 30 millioner kroner, som rev i stykker hele vårt forsvar. Da bonderegjeringen trådte til, var det spørsmål om vi skulle kalle den proposisjon tilbake. Jeg fikk anmodning, også fra høyeste hold, om ikke å gjøre det, og resultatet ville jo bare blitt at Mowinckels proposisjon var gått igjennom. Den hadde stort flertall i
610 Stortinget, arbeiderpartiet og venstre, og ville ha gått igjennom glatt uten videre. Jeg valgte derfor den fremgangsmåte så å si å akseptere den proposisjon men samtidig rette på den og snu den om, slik at jeg kunne bevare rammen for forsvaret, den satte f.eks. opp 5 divisjoner, jeg beholdt 6 divisjoner o.s.v. Den satte opp 2 kavaleriregimenter, jeg satte opp 3 kavaleriregimenter o.s.v., og da

var det ingen vanskelighet i påkommende tilfelle ved økede bevilgninger å rette på forholdene. Det var i virkeligheten en ganske god ordning som på den måte kom i stand - i samarbeid også med den forsterkede militærkomité. Den ble ikke engang satt ut i livet, slik som det var forutsetningen. Noe mer var det ikke å
620 gjøre med forholdet den gang.

Det ble nevnt at jeg var en svak mann, som var henvist til å stå under en eller annen fører, og da vil jeg nevne i forbindelse med Kolstad, som skulle være en slik fører for meg, at Kolstad var en meget bra mann og en respektabel mann i
625 enhver henseende, men noen fører det var han ikke. Noen statsmann var han heller ikke. Det var en bra mann, som jeg aktet og var hengiven. Nansen var en stor mann, en kunstnerisk fremstående mann, en vitenskapelig fremstående mann, men det praktiske arbeid var det jeg som gjorde. Det var jeg som gjorde arbeidet i Russland, og det sier jeg ikke som noen forkleinelse for Nansen.
630 Nansen har alltid opptrådt mot meg på en i enhver henseende edel måte, og jeg akter ham i enhver henseende høyt like overfor mange andre ting som man har forsøkt å plukke også på ham. Jeg husker hvorledes Nansen slet med å besvare brev som kom fra folk i nød. Når vi var ute og reiste og han fikk brev fra den og den som hadde vanskeligheter, satt han selv til langt på natten og skrev disse
635 brev som skulle hjelpe de mennesker som hadde vanskeligheter. Nansen var en stor mann, det er iallfall mitt omdømme om ham etter å ha kjent ham meget godt.

Jeg fortsatte i bonderegjeringen og har stadig fikset på disse tingene med hensyn
640 til forsvaret og annet. Stort å gjøre med forsvaret var det ikke, annet enn å plukke ved det lille som var, og søke å bevare det. Det må jeg si at for meg, som kom fra de russiske forhold, fortonte det seg jo absolutt smått, det kunne ikke være annerledes. Det er også ganske betegnende - ikke for at det har gjort noe som helst inntrykk på meg - men etter at jeg i Russland hadde gjort det veldige
645 arbeid som jeg der hadde gjort, hvor vi reddet millioner av mennesker, og hvor jeg hadde under meg titusener av funksjonærer, var det ikke en notis i de norske aviser om det arbeid, ikke et ord i Norge. Den 1. juli måtte jeg slutte min permisjon. Jeg hadde hatt permisjon fra Generalstabten, jeg hadde personlig betalt min stedfortreder i Generalstabten, og den 1. juli var permisjonen utløpet.
650 Men likvidasjonen av arbeidet i Russland ville ta minst to måneder til. Det gjaldt et arbeid som lå over hele det russiske rike, det omfattet hundretusener av mennesker og millioner etter millioner av verdier og veldige lagre.

655 Det var umulig å gå fra det arbeidet, og så ble jeg nektet permisjon. Men en norsk offiser, som søkte stilling i en bank, fikk permisjon. Det skapte ingen bitterhet hos meg, absolutt ikke. Nansen ville ta opp den sak, men jeg sa nei jeg vil ikke, det blir bare kluss av det, det er andre slags bestemmelser i Norge, det kan ikke gjøres om igjen uten at det går på tvers av forskjellige ting. Jeg ville ikke
660 ta saken opp igjen, og jeg sier det helt ærlig at den skapte ingen bitterhet hos meg den affæren der, hvor tåpelig jeg enn syntes den egentlig var. Der hadde jeg gått ut som den beste offiser, jeg ble ansett for å være en av de beste i Generalstabten, jeg hadde fått den beste utdannelse og hadde gjort dette arbeid i Russland, hvor jeg hadde gjort et veldig arbeid. Jeg hadde sovjetregjeringens fullmakt for hele
665 Syd-Russland, jeg hadde 60 pst. av hele transportvesenet i Syd-Russland under meg, og så fikk jeg ikke to måneders forlengelse av permisjonen fra tjenesten i Generalstabten, hvor man skulle sitte og skrive noen dagsruller eller slikt i løpet av 2 måneder og kanskje til og med være på ferie i de 2 månedene. Jeg har ikke noen bitterhet, hverken mot det norske militærvesen eller mot general Bauck,
670 som var den som avgjorde saken, absolutt ikke. Det er for meg helt borte, men det er en kjennsgjerning, og i hvertfall må den bitterhet være borte etter at jeg ble satt på toppen i det norske forsvarsvesen som forsvarsminister. Det måtte jo være den største revansj jeg kunne få i det tilfelle. Men, som sagt, jeg har aldri noen stund næret noen som helst bitterhet eller hatt noe ønske om at den sak
675 skulle bli tatt opp, det er det virkelige forhold.

Så ble jeg den 1. eller 2. februar 1933 utsatt for et overfall i Forsvarsdepartementet. Jeg kom ganske tilfeldig der ned. Jeg hadde vært i Norske Selskab og skulle gå i Stortinget, og da det var litt tid til overs, stakk jeg
680 nedom Forsvarsdepartementet for å hente noen papirer. Jeg husker meget godt hvilke papirer det var, det var papirene i Hannevigsaken. Jeg gikk inn i mitt kontor og gikk inn der hvor safen står. Med det samme jeg gikk inn der, la jeg merke til at en dør sto åpen som ellers aldri pleier å stå åpen. En mann springer mot meg med en kniv, som han søker å støte i brystet på meg. Jeg holdt ham i
685 jakken, han rystet meg i brystet og kastet pepper i ansiktet mitt, og på en eller annen måte får jeg et slag i hodet. Jeg ble bevisstløs og segnet om, og da jeg kom til meg selv, lå jeg på sofaen og visste ikke noe større av meg selv. Jeg kravlet meg hjem, og om aftenen følte jeg meg veldig dårlig. Jeg skulle ut om aftenen i et selskap. Da jeg ikke kom, kom vedkommende til meg, og så meldte han det til
690 politiet.

Av dette ble det laget den ene skandalehistorie etter den annen, den ene verre

enn den annen, dels at det var oppdiktet, dels at det var kvinnehistorier o.s.v.

695 Det er ikke lenger siden enn da jeg satt i fengslet i Møllergaten at jeg fikk servert at det hadde vært en kvinnehistorie. Det virkelige forhold er antagelig at det var en svensk generalstabsoffiser som hadde vært der noen dager tidligere og konferert med meg om visse militære forhold, og at det var noen som var på jakt etter de papirer. Iallfall er jo saken den at jeg kom ganske tilfeldig ned i
700 forsvarsdepartementet på den tiden helt utenfor det vanlige, og at jeg plutselig traff på disse - antagelig to personer, som gikk på meg. Denne skandalehistorie gikk rundt over det hele land, pepperhistorien o.s.v. Alt dette må man jo bære og finne seg i.

705 Så kom trontaledebatten i 1932. Da sa statsminister Hundseid til meg på forhånd: «De kommer sikkerlig til å bli angrepet i trontaledebatten, og da må De forsvare Dem, og da synes jeg De bør legge frem der, det som De har vist oss i regjeringen.» Jeg hadde nemlig vist bonderegjeringen forskjellige dokumenter i forbindelse med de saker jeg har nevnt fra Russland, meget kompromitterende dokumenter.¹ De hadde gått rundt i regjeringen. Regjeringen hadde bevilget 10
710 000 kroner til nærmere undersøkelse av de dokumentene. Så sa jeg at jeg skal gjerne ta opp den saken der, og det gjorde jeg også. Før jeg tok opp den saken, gikk jeg til Hundseid to ganger og spurte ham: «Skal jeg virkelig nevne navn i den saken,» og jeg sa det var en lignende innstilling som lagmannen tok overfor
715 meg - at jeg ikke ønsket å gå så sterkt til felts i den saken. Men Hundseid sa: «Ja, naturligvis skal De nevne navn». Jeg gikk til ham en gang til: «Vil De virkelig jeg skal nevne navn i den saken?» - «Ja, absolutt,» sa han, «De skal nevne navn.» Det gjorde jeg imidlertid ikke allikevel, til tross for det foredrag jeg holdt. Da jeg hadde holdt foredraget, var hele Stortinget rødt og blekt, og
720 Mowinckel var rasende og kom mot meg og sa at nå har De ødelagt alt sammen. Så sa jeg: «Hva har jeg ødelagt?» Den eneste som forsvarte meg, var Ameln fra Bergen, han var visst blitt banket opp av en kommunist engang og hadde hatt en affære selv. Men han var den eneste som tok meg i forsvar.

725 Statsminister Hundseid tok avstand fra meg, og regjeringen holdt et møte uten at jeg var til stede, hvor jeg ble avsatt som forsvarsminister. Mens dette skjedde, var reaksjonen ut over landet en ganske annen, og formannen i bondepartiet, som tilfeldigvis var på permisjon på Hedemark, sendte meg et lykkønskningstelegram i anledning av denne talen. Da bondepartiet merket at
730 stemningen var en helt annen enn de trodde etter stemningen i Stortinget å dømme, kom de og ba meg om å bli sitt ende som forsvarsminister, for ellers

ville det være bondepartiets ruin. Jeg sa at det er jeg ikke uten videre villig til å gjøre - og det sa jeg på tross av min maktsyke, som statsadvokaten mener å kunne spore i alle mine skritt. Så forsøkte de å sette opp en rekke falske pressemeddelelser, som skulle bortforklare det virkelige forhold, at de kjente disse dokumentene på forhånd. Så sa jeg: «Her er statsrådprotokollen, hvor Deres navn står, De har bevilget 10 000 kroner til undersøkelsen av disse dokumenter.» Så ga de seg på det, og så ble det til at jeg godtok en pressemeddelelse som ble sendt ut, og jeg ble sittende.

Så kom den såkalte Quislingsak i Stortinget, hvor jeg ble oppfordret til å legge frem alle dokumenter i den saken. Jeg var jo selv ikke et øyeblikk i tvil om at det jeg hadde sagt, var sant, at det som jeg la frem, var riktig. Jeg visste jo alt dette, det var for meg a.b.c., det var lyse dagen alt sammen. Jeg var jo helt på det rene med at alt dette var overensstemmende med virkeligheten, det kunne det ikke være noen tvil om, og de talte på knappene, mange av venstre, hva de skulle gjøre, enten de skulle gå mot det som var sannheten eller de ikke skulle gå mot det som var sannheten. Men til slutt torde de ikke annet, og så ble der 2/3 flertall for at det var sant hva jeg hadde sagt. Og så hadde de vridt det slik at Arbeiderpartiet hadde foreslått at jeg på grunn av grov uforstand i tjenesten skulle avskjediges, altså tre tilbake, mens innstillingen fra den annen side gikk ut på at det foranlediget ingen forføyning - nemlig ingen forføyning mot meg.

Da de så hadde fått dette igjennom i Stortinget, heftet de seg ved dette at de sa at det foranlediget ingen forføyning fra Stortingets side, det var Mowinckel som uttalte dette. Dette måtte jo - som forsvareren har fremhevet - gi meg den største forakt for dette parlamentariske liv. Og så fortsatte det utover. Jeg holdt taler i studenterforeningen, hvor de leverte falske referater av mine uttalelser. De sendte meldinger på meg til Justisdepartementet om forskjellige ting, og min plan var å ta opp denne sak om kaptein Kullmann, som var sjef på torpedobatteriet på Oscarsborg, ta opp den sak med ham, først få den avviklet og så oppta og få avviklet hele den øvrige sak og få ryddet opp i alt dette som var en kreftbyll på vårt samfunn.

Alt dette strandet på Hundseid og på den daværende riksadvokat, som på alle mulige måter søkte å hindre dette. Men til slutt fikk jeg satt igjennom min vilje, og saken skulle tas opp i fullt omfang. Da de sa dette, at saken skulle tas opp i fullt omfang, bestemte de seg til å styrte meg som forsvarsminister, og så kom de i bonderegjeringen til meg - jeg vil ikke skåne disse folkene nå lenger - de kom og

foreslo meg alle stillinger. Jeg skulle bli general, jeg skulle bli fylkesmann. Nå hadde jeg fått igjennom hærordningen som jeg ville, jeg hadde fått igjennom leidangen som jeg ville - om jeg ikke ville gå ut av regjeringen, så regjeringen
775 kunne bli sittende? Så sa jeg at jeg skal gjerne gå ut av regjeringen, men på en betingelse, at jeg forteller det norske folk hva slags personer dere er, da sa de at da bortfaller det. Da de ikke kunne få meg vekk alene, og da Mowinckel ble advart mot å styrte meg alene, styrtet de hele regjeringen på 10 millioner. På et budsjettspørsmål fra 360 til 370 millioner styrtet de hele bonderegjeringen. Så
780 ble det spørsmålet om det videre arbeid sammen med disse politiske partiene.

Det var den gang tale om et samarbeid mellom Høyre og Frisinnede og Bondepartiet, og de ville at jeg skulle være med der. Jeg talte med Bondepartiet om saken, og jeg sa: «Jeg arbeider ikke sammen med dere før her blir skaffet
785 rene og klare linjer. De kan gjøre hva De vil, her vil jeg ha oppreisning. Jeg vil ikke være med på slike ting i vår politikk som det som her er skjedd, De kan gjøre hva De vil.» De vred seg frem og tilbake og forsøkte på alle mulige måter å overtale meg. Alt dette ligger i mitt arkiv. Men de kunne ikke bekvemme seg til annet enn ulne uttalelser. Da var det ikke annet for meg enn å skille lag med
790 disse folkene. De tilbød meg å bli stortingsmann, stortingskandidat i en sikker plass o.s.v. Jeg nektet å gå med på det, og jeg hadde ikke annen vei å gå enn å søke å danne en egen bevegelse og gjøre den nordiske folkereisning i Norge - som var en bevegelse og ikke et politisk parti - gjøre den om til et politisk parti og søke å skape rene linjer omkring den og der utforme et bestemt program, og
795 det gjorde jeg da våren 1933.

Det var min erfaring om det parlamentariske liv i Norge. Jeg var fylt av den største forakt for disse mennesker, som jeg hadde sett i sin virksomhet. Hver for seg var de kanskje bra folk, men sammen var de ikke skikket til å styre et land,
800 iallfall ikke styre mitt fedreland, det vil jeg våge å påstå. Og så denne ulne forlorne måte hvorpå alle spørsmål skulle behandles. Det kunne hende f.eks. at Mowinckel ringte meg opp i telefonen og sa at han plutselig hadde oppdaget at det var to divisjoner på Østlandet, og det går ikke an, det er bare én på Vestlandet. Der sitter de unge generalstabsoffiserer og sliter og arbeider med
805 små oppgaver så å si natt og dag og er interessert, og så kommer en slik ting, som jo er katastrofal fra et militært synspunkt sett. Og sådan var det med alle ting. Jeg sier åpent her at jeg har mange ganger spurt meg selv: «Har du gjort din plikt da du ikke slo alt dette i stykker da du var forsvarsminister? Har du gjort din plikt overfor det norske folk, da du ikke slo dette svineriet i stykker.» Det har mange

ganger for meg vært et samvittighetsspørsmål. Av klokskapshensyn gjorde jeg det ikke, og også av andre hensyn.

815 Jeg hadde ingen forbindelse med Tyskland, har ikke hatt noen forbindelse med Tyskland før de tilfeldige sammenkomster i 1939. Jeg har fått et eneste brev fra Himmler en gang, som jeg ikke har besvart. Det er all den forbindelse jeg har hatt med Tyskland. Jeg hadde ingen forbindelse med Tyskland, men jeg visste at vi ville bli klemmt økonomisk i hjel. Mange ganger har jeg spurt meg selv: «Har du gjort din plikt som nordmann, da du ikke slo det i stykker? Du kunne gjort
820 det. Du kunne ha kastet ut disse folk og satt skikkelige folk på plassene, og Norge hadde vært reddet fra denne katastrofe, og det var kommet ren luft inn i landet.» Det har mange ganger vært for meg et samvittighetsspørsmål, og jeg betenker meg ikke på å si det. Over alle lovene står folkets vel.

825 Jeg arbeidet med dette, som jeg mente jeg hadde utformet riktig. Det hadde absolutt ingen forbindelse med nasjonalsosialismen i Tyskland. Man kan si hva man vil, hva jeg hadde skrevet om Nordisk folkereisning og Nasjonal Samling, hadde jeg skrevet i Russland i 1918. Jeg hadde brukt navnet Nasjonal Samling, det hadde ingen forbindelse med det tyske nasjonalsosialistiske parti. Jeg hadde
830 ikke engang lest dets program da jeg utformet det. Det var helt selvstendige tanker, det var helt selvstendig utformet på norsk grunnlag, og jeg mener det er et riktig program for det norske folk.

Vi hadde ganske stor tilslutning i 1933. Det var mange som var enige med oss,
835 men på grunn av valgordningen og de politiske partier og pressen og lignende ting var det umulig å komme frem. Selvfølgelig var det tåpelig av meg, politisk sett. Man kunne vel ha manøvrert seg frem, men det var ikke mulig for meg lenger å avfinne meg med dette system og manøvrere seg frem. Jeg kunne vært med i ledelsen av Høyre og Bondepartiet, men jeg klarte det ikke etter det jeg
840 hadde gjennomgått. Så led vi nederlaget i 1933, og jeg reddet restene og bygget det opp igjen. I 1934 var det kommunevalg, da gikk det ikke så aller verst.

Og så begynte situasjonen ute i Europa å utvikle seg kritisk. Nasjonalsosialismen var kommet til makten i Tyskland, og Russland svinget om. Russland
845 resonnererte som jeg meget vel visste det ville resonnerere, at det skal sammen med England knekke Tyskland og så sammen med Tyskland knekke England. Hvis det går sammen med Tyskland - som det tenkte på før - og knekker England, blir Tyskland så sterkt at da tar det Russland i sin tur. Derfor svinget det sin

850 taktikk om. Ute i verden hadde man folkefronten, som forberedte sin fremgang mot de demokratiske makter ved å forberede samarbeid av de kommunistiske, marxistiske partier med de liberalt innstilte borgerlige partier i de forskjellige land, og vårt land var med i det samme.

855 Og Trotsky begynte å spille igjen en stor rolle som leder av Fjerde internasjonale, og folk herfra var i Moskva og underhandlet i den forbindelse, og Trotsky ble smuglet inn her i landet under falsk navn for her i Norge å opprette sin operasjonsbasis, hvorfra han kunne virke for den Fjerde internasjonale mot Stalin, som var mer nasjonalt innstilt i selve Russland. Det
860 trakk opp til verdenskrig. Man kunne se det på krigsbudsjettene, hvor kurvene steg, klatret oppover måned for måned. Man kunne se det overalt, i stemningen, i de militære tidsskrifter utover. Man skjønnte at det var ikke så lenge igjen før eksplosjonen ville komme.

865 Det som vi arbeidet med i Nasjonal Samling, det var at Norge skulle være nøytralt, at vi skulle styrke vårt forsvar. Nå var jo tiden der til å øke budsjettene og styrke den ramme som man hadde. Jeg mente at man burde stå sammen med Sverige, ikke med Danmark og Finland, det var for risikabelt. Men man kunne stå sammen med Sverige, og da hadde man kanskje en chance til å holde seg
870 utenfor. Det var den politikk jeg gikk inn for: Norge nøytralt. Vi drev en stor propaganda under det slagord, og det var mange fremstående menn utenfor Nasjonal Samling som var med der, f.eks. statsråd Mellbye var med i den kampanjen. Men det ble aldri noe ordentlig av det, det var så ullent og vassent alt sammen.

875 Selv arbeidet jeg også ute i Europa. Jeg organiserte nasjonale bevegelser ute i Europa. I 1934 og 1935 organiserte jeg de nasjonale bevegelser ute i Europa sammen med Jerngarden, i Spania og Frankrike og de øvrige land utenom Tyskland, og da jeg første gang besøkte Rosenberg, var det delvis fordi jeg hørte
880 han var fornærmet over at vi hadde gjort dette arbeid. Det var i 1936, det var en ganske kort visitt. Forøvrig hadde jeg ingen ting med Tyskland å gjøre. De som jeg hadde forbindelse med, var England og de nasjonale bevegelser rundt om i Europas fastland, hvor vi trakk opp rammen for organisasjonen så vel av partiene som av Europas forente stater.

885 I 1936 var det valg igjen. I mellomtiden hadde vi denne kampanjen mot Trotsky. Det er ikke ganske riktig når det ble sagt at det ikke var titusener

utenfor Nasjonal Samling som var med på den aksjon. For det faktiske forhold
890 var at vi holdt avstemning utover. På alle møter var det avstemning om hvorvidt
de ville ha Trotsky ut av landet, og det var titusener på titusener - jeg husker ikke
nøyaktig tallet, men det gikk iallfall opp i ganske store tall, de som var for å få
Trotsky ut av landet. Hva gjorde våre folk? De hadde jo også på en måte
utspionert Trotsky, uten at jeg for min del egentlig visste om det. Men jeg fikk
895 resultatene, og jeg kunne tyde resultatene. Jeg kjente bolsjevikagentene utover i
verden av navn, og det viste seg at Trotsky her underholdt en meget livlig
korrespondanse med bolsjevikagentene rundt om i verden.

I 1936 hadde Nasjonal Samling ganske stor tilslutning, det kan man ikke
900 komme bort fra. Det nytter ikke å si at det var en håndfull av krapyl og bunnfall
som var med i Nasjonal Samling. Det var mange bra mennesker som var med i
Nasjonal Samling. De ble hindret fra å stemme med Nasjonal Samling, fordi de
var redde for å kaste bort sin stemme. Det er ingen overdrivelse å si at vi hadde
minst 100 000 tilhengere i Norge den gang, det er absolutt sikkert. Vi fikk ikke
905 mer enn en fjerdepart ved valget, fordi de simpelthen ikke torde stemme på
Nasjonal Samling. Etter valget var det stor defaitisme i Nasjonal Samling, og det
var ikke alle som klarte å holde motet oppe. Men jeg for min del iallfall holdt det
usvikelig oppe, og mange var det som gjorde det samme. For vi visste hva vi
kjempet for. Vi visste hva vi hadde gått inn for, og vi var ikke villige til å gi opp
910 den kampen.

Det ble nå klarere og klarere hva verden drev imot. De drev mot verdenskrig.
Der kom Østerrike, der kom Tsjekkoslovakiet, og det var nesten opplagt
hvorledes dette ville utvikle seg. For Stortinget i 1936 fremla vi et detaljert
915 program for den økonomiske gjenreisning i Norge. Jeg hadde en bror i
Amerika, som er en ganske fremragende ingeniør. Han hadde for sin egen
regning utarbeidet en rekonstruksjonsplan for Norge, som jeg hadde bearbeidet.
Jeg hadde utarbeidet en forsvarsplan for Norge, og vi utarbeidet her sammen
med spesialister disse planene. Jeg vil påstå at hvis De tar frem disse planene i
920 dag og ser på dem, så vil de kanskje gi et annet inntrykk enn den foraktelige
håndbevegelse hvormed de ble lagt til protokollen i Stortinget. Vi foreslo 100
millioner i bevilgning til forsvaret.

Jeg pekte på det som var absolutt nødvendig å gjøre. Jeg pekte på hvorledes man
925 ganske enkelt kunne oppheve arbeidsløsheten ved å sette i gang nyttig arbeid,
hvorav det var nok her i landet, dyrkbar jord som kunne deles ut til småbrukere

eller større bruk utover, veier som kunne bygges på en rimelig måte, jernbaner som kunne bygges. Det var ikke pengene det skulle stå på, som da vår regjering
930 ble styrtet fordi budsjettet ikke skulle være 10 millioner større, en stigning fra 360 til 370 millioner. Jeg mener at det norske folk skal merke seg at under okkupasjonstiden måtte vi betale 50-60 millioner om uken til en fremmed hær-
makt, mens de ikke hadde råd til å betale det om året her hjemme i vårt eget land. Det er en lærdom som det norske folk og den norske ungdom bør ta med
935 seg inn i fremtiden. Vi mente at pengemakten burde brytes, slik som vi har brutt den under uheldige forhold under krigen, hvor arbeidsløsheten jo har vært opphevet. Vi mente at pengene skulle gå inn i det økonomiske liv inntil arbeidsledigheten var opphevet, for det er ikke pengene det kommer an på. Og vi fremla det for Stortinget. Vi hadde et stort møte foran Stortinget. Vi ble
940 mottatt av Stortingets presidentskap, meget høflig forresten, men uten ett ord ble hele vår sak lagt til protokollen. Jeg tror at fremtidens historikere, når de gransker disse ting - om de finner dem - vil ha en annen mening om utviklingen.

945 Slik kjempet vi. Jeg har skrevet hundrer av artikler, jeg har holdt hundrer av foredrag, jeg har talt for hundretusener av mennesker. Det var stort sett tilslutning til Nasjonal Samling. Jeg reiste hele landet rundt. Bare i Telemark talte jeg til halvparten av befolkningen. De var stort sett enige med oss.

950 Og jeg vil si når man taler om meg som en havesyk mann, at jeg i disse 7 årene fra 1933 til 1940 ikke har tatt en eneste øre i betaling for alt mitt arbeid for Nasjonal Samling, for alle de artikler jeg har skrevet og for alle de foredrag jeg har holdt. Jeg har tvertimot solgt av min hustrus og mine egne eiendeler for å finansiere Nasjonal Samling. Det er det virkelige forhold. Jeg gikk utelukkende
955 inn for Norges sak, man kan si som en besatt, det kan man kanskje si, men jeg hadde iallfall mine fulle 5 sanser i behold. Det kan man jo forsøke å fraskrive meg, men det vil jeg påstå at jeg hadde. Jeg så klarere enn de andre, jeg så med profetisk klarsyn hva som ville komme. Det kan man ikke fraskrive meg, jeg så tydelig hva som ville komme.

960

Kilde

965 Vidkun Quislings forvarstale i lagmannsretten 1945. Utgitt i anledning hans hundreårsdag 18. juli 1987.

A/S Historisk Forlag, Oslo 1987.

Emner

Andre verdenskrig, Forsvarstale, Høyreekstremisme, Jødesaken, Nasjonal Samling, Nasjonalisme, Nazisme, Norsk historie

970

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/forsvarstale-i-lagmannsretten-forste-dag>

975

980

985

990

995

1000